

2.4 เอกสารประกอบคำบรรยายในการสัมมนาครั้งที่ 1 จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่ดินและทรัพยากรดิน: สถานการณ์ปัจจุบัน

- รัฐบาลเตรียมความพร้อมด้านการจัดการของดิน ให้นิวและรวดเร็วจากแม่น้ำและมหาสมุทร
- ในพื้นที่ใกล้ชายฝั่งทะเล เป็นดินเขตกำบัง และดินเขตสมุทรสงคราม ซึ่งทำการเกษตรไม่ได้เนื่องจากดินเค็ม จึงอนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่ป่าชายเลน
- พื้นที่ที่เตรียมการปลูกข้าว จะมีดินที่อุดมสมบูรณ์เป็นดินเขตทุ่งแกว ซึ่งเหมาะสำหรับการปลูกข้าวและการเกษตร
- พื้นที่ใกล้ปากแม่น้ำเป็นดินเขตบรูร์ ซึ่งใช้ในการเพาะปลูกพืชและทำสวนผลไม้
- พื้นที่ที่เตรียมรับชายฝั่งทะเลเป็นดินเขตต่ำ มีเสถียรภาพ ซึ่งเหมาะสำหรับการปลูกพืชและผลไม้

25

การใช้ที่ดินในปัจจุบันของจังหวัดสมุทรสงคราม

26

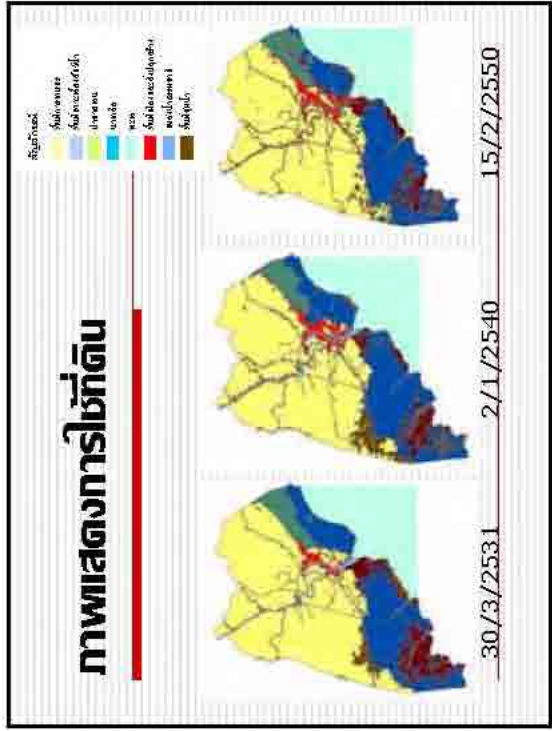
การใช้ที่ดินปัจจุบันจากภาพถ่ายดาวเทียม Spot 5 (มีนาคม 2550)

การ ใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
เมือง, การค้าและธุรกิจ	11.79	2.84
หมู่บ้าน	8.22	1.98
นาข้าว	1.45	0.35
การเกษตร (สวนผลไม้)	213.94	51.48
การเกษตร (ปลูกไม้ประดับ)	5.45	1.31
การเกษตร (เลี้ยงสัตว์)	107.64	25.90
ป่าชายเลน	26.30	6.33
แหล่งน้ำธรรมชาติ	9.83	2.36
อ่างเก็บน้ำ	0.38	0.09
ทุ่งหญ้า	2.72	0.65
พื้นที่ชุ่มน้ำ	6.02	1.45
น้ำเค็ม	17.87	4.30
สวนผลไม้, ไร่	3.95	0.95
รวม	415.56	100.00

ที่ดินและทรัพยากรดิน: บัญชีรวม

- จัดทำแผนการใช้ที่ดินโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ-สังคม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ป้องกันความเสื่อมของดิน จากการรุกรานของน้ำทะเลเข้าในพื้นที่เกษตรกรรม

28

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ตร.กม.)			ร้อยละ		
	2531	2540	2550	2531	2540	2550
เมืองและสิ่งปลูกสร้าง	12.09	21.85	22.14	2.9%	5.3%	5.4%
พื้นที่เกษตรกรรม	235.08	220.48	223.98	57.0%	53.4%	54.3%
พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	95.38	104.32	100.6	23.1%	25.3%	24.4%
ป่าชายเลน	34.2	23.15	26.97	8.3%	5.6%	6.5%
เขื่อนกั้นน้ำ	9.84	9.87	12.64	2.4%	2.4%	3.1%
พื้นที่ชุ่มน้ำ	8.77	14.93	6.2	2.1%	3.6%	1.5%
นากลือ	17.3	15.61	19.45	4.2%	3.8%	4.7%
รวม	412.64	410.22	411.98	100%	99.4%	99.8%

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

เมืองและสิ่งปลูกสร้าง

- พื้นที่เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี 2531 ถึง 2540 โดยเพิ่มขึ้นกับ 10 ตร.กม. กลายเป็นเมืองและสิ่งปลูกสร้าง
- ป่าชายเลนลดลงจาก 8.3% เป็น **2531) 5.6%** ในปี 2540 (ส่วนใหญ่ถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) คงเหลือปี 2540 ไม่มีการรณรงค์ปลูกป่า ส่งผลให้พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นอีก 6.5% เป็นปี 2550 **๑๓.๑%** ถึง **๘.๓%** ของพื้นที่ของเมือง

นากลือ

- พื้นที่นากลือลดลงในช่วงปี 2531 ถึง 2540 ผลักดันจากพื้นที่ที่ตัดเพิ่มขึ้น และขยายไปทางชายฝั่งทะเล

การกีดกันชายฝั่ง

- จากภาพที่ขยายเข้ามา พบว่า ในช่วงปี 2531 ถึง 2540 พื้นที่จังหวัดชลบุรี อ่างทอง และสมุทรสาคร มีพื้นที่ชายฝั่งเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นได้ว่าเป็นการตัดป่าเพื่อขยายพื้นที่เกษตรกรรมที่ขยายตัวมาชายฝั่ง

2. สถานการณ์ปัจจุบัน, ประเด็นปัญหา และมาตรการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรสงคราม

- เศรษฐกิจและสังคม
- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- สภาพสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิต

เศรษฐกิจเอสเอ็ม

- ประชากร
- เศรษฐกิจ

9

ประชากร

1. สถานการณ์ปัจจุบัน
 - ประชากร (2544): 204,406 คน
 - ประชากร (2548): 195,068 คน
 - โยธกษณา: 43,184 คน (22.1%)
 - แยกตามเพศ: 151,884 คน (77.9%)
 - ชาย: 93,893 คน
 - หญิง: 101,175 คน (หญิง/ชาย = 1.08)
2. ข้อเท็จจริง
 - ในช่วงปี 2544-2548 ประชากรตามทะเบียนราษฎรลดลง และอาจว่างเกินกว่า 100%
 - อย่างไรก็ตาม มีประชากรแฝงอยู่จำนวนมาก (ซึ่งยังไม่อยู่ในระบบสำมะโนครัว)
 - จึงอาจส่งผลให้จำนวนประชากรในภาพรวมของจังหวัดมีแนวโน้มมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น
 - ทั้งนี้ควรเฝ้าระวังการย้ายถิ่นฐานของประชากร

10

ประชากรในแต่ละอำเภอ ปี 2544-2548

อำเภอ	ปี 2544
อ.เมืองเชียงใหม่	113,218
อ.เชียงใหม่	33,741
อ.ฝายหลวง	58,108
รวม	205,068

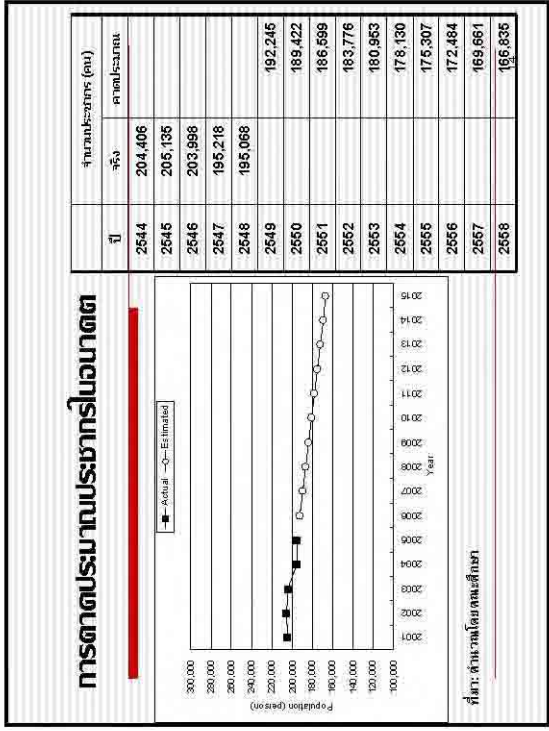
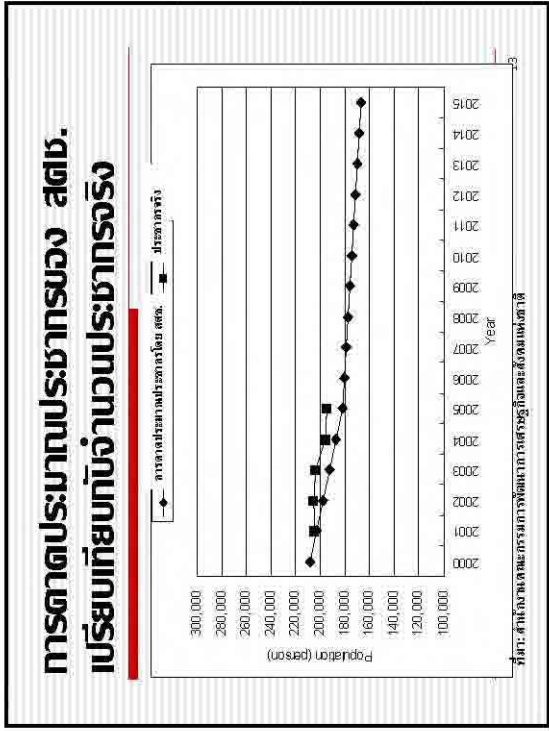
11

การขาดประมาณประชากร

ไขข้อสงสัยจาก 2 แหล่ง ดีใจ

- การขาดประมาณประชากร ตั้งแต่ปี 2543-2558 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
- ข้อมูลประชากรจริงตามทะเบียนราษฎร ปี 2544-2548

12

ประชากร: บัวสมอแนะ

- ❑ ดำรงจำนวนประชากรเพ่ง เพื่อให้ทราบจำนวนประชากรทั้งหมดที่อยู่ในจังหวัดสมุทรสงคราม
- ❑ ดำรงจำนวนประชากรที่ย้ายออกจากจังหวัดสมุทรสงคราม
- ❑ ส่งเสริมนโยบายรักบ้านเกิด โดยมุ่งเน้นกลุ่มประชากรที่ย้ายออกจากจังหวัด (เช่น เพิ่มโอกาสในการทำงาน, เพิ่มแรงจูงใจให้รักถิ่นฐานของตนเอง)

เศรษฐกิจ:

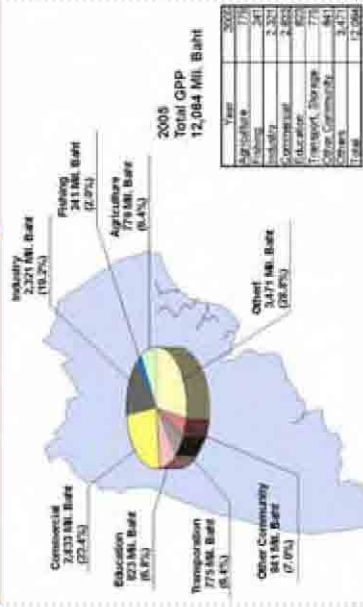
สถานการณ์ปัจจุบัน

- ❑ พืชผักมีผลรวมจังหวัด (ปี 2548): **12,084 ล้านบาท**
- ❑ พืชผักมีผลรวมจังหวัดต่อหัว (ปี 2548): **61,948 บาท**
- ❑ มีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม (พบว่าการจ้างงานปี 2548 แบ่งเป็นภาคการผลิต 41% การค้า 19% การเกษตร 17% และอื่น ๆ 23%)
- ❑ การจ้างงานในภาคเกษตร ซึ่งมีอัตราการเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่การจ้างงานในภาคการผลิตและการค้าเพิ่มขึ้น
- ❑ การทำมาค้าขายเป็นวิถีของตนเองไปจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

- ❑ ทบทวน/พิจารณาการขยายพื้นที่ทำมาค้าขาย ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการทำมาค้าขาย
- ❑ ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้แก่เกษตรกรรายย่อยและลดความเสี่ยง

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดในปี 2548 จำแนกตามภาคการผลิต

17

ข้อมูลย้อนหลังผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตัวชี้

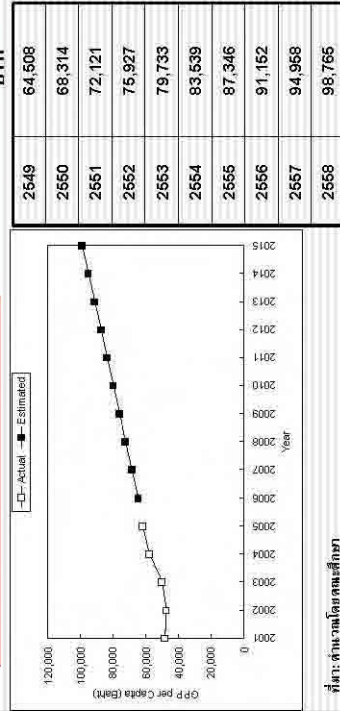
หัวข้อ	หน่วย	สิ้นปี ล่าสุด	2544	2545	2546	2547	2548
ผลิตภัณฑ์ มวลรวม จังหวัด *1	ล้านบาท	A	9,856	9,701	10,219	11,302	12,084
ประชากร*1	คน	B	204,406	205,135	203,998	195,218	195,068
ผลิตภัณฑ์ มวลรวม จังหวัด ต่อหัว *2	บาท	(A/B) X 10 ⁶	48,218	47,291	50,094	57,894	61,948

ที่มา: *1: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
*2: ธนาคารโลกและเสิร์ก

18

การคาดการณ์

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดตัวชี้

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการ

19

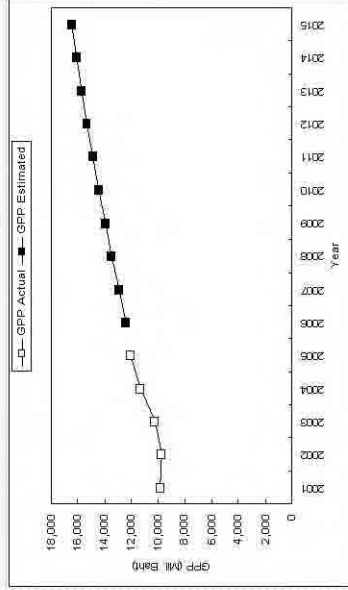
การคาดการณ์ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

	ปีงบประมาณ		ปีงบประมาณ ล่าสุด	ปีงบประมาณ ล่าสุด (%)	
	2558	2559		2558	2559
2544	9,856	9,701	-	-	-
2545	9,701	10,219	-	-	-1.6
2546	10,219	11,302	-	-	6.3
2547	11,302	12,084	-	-	10.8
2548	-	-	12,084	-	6.9
2549	-	-	-	12,401	2.6
2550	-	-	-	12,940	4.3
2551	-	-	-	13,458	4.0
2552	-	-	-	13,954	3.7
2553	-	-	-	14,428	3.4
2554	-	-	-	14,881	3.1
2555	-	-	-	15,312	2.9
2556	-	-	-	15,722	2.7
2557	-	-	-	16,111	2.5
2558	-	-	-	16,477	2.3

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการ

20

การคาดการณ์ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ที่มา: สำนวนโดยคณะผู้จัดทำ

เศรษฐกิจ:

ดัชนีทางจริง

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเพิ่มขึ้น ๗ เท่าตามเกณฑ์เฉลี่ย โดยเฉพาะภาคการประมง ที่พบว่าในปี 2548 ลดลงเหลือ 1 ใน 3 เมื่อเทียบกับปี 2544
- มีการจ้างแรงงานของชาวบ้านมากขึ้น ที่สวนกับสถานที่ท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ:

- สร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม
- มาตรการป้องกันและสำรวจควบคุมแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม
- สนับสนุนการพัฒนาภาคการประมงที่มีราคาตกต่ำ
- ส่งเสริมแหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมที่สร้างรายได้ใช้ประโยชน์ของจังหวัด

เศรษฐกิจ: มาตรการแก้ไข

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ให้ความช่วยเหลือด้านเกษตรกรรมและการประมง ซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมท้องถิ่นของจังหวัด
- ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เช่น ดูแลภาพน้ำ, การขับพุ่มป่าชายเลน
- การพัฒนาแบบที่อุทิศให้ระหว่างอุตสาหกรรม, การท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของประชาชน
- เพิ่มประสิทธิภาพความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสม รวมถึงศึกษาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน
- สนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (การเกษตร, ประมง) โดยส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านการผลิต
- สนับสนุนผลิตภัณฑ์ทางการผลิต
- ส่งเสริมการนำพหุผลผลิตจากพืชผักกับทำางผล เช่น เกิดปลาหมึกเป็นประโยชน์
- ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษ และอุตสาหกรรมพื้นบ้าน
- สนับสนุนการค้าแบบวิถีชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง

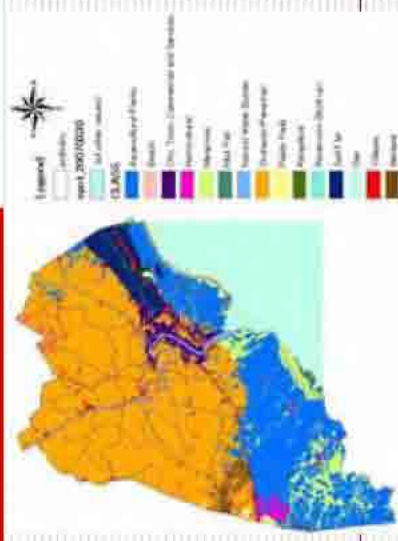
แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- ที่ดินและทรัพยากรดิน
- ทรัพยากรน้ำ
- ทรัพยากรสัตว์น้ำ
- ทรัพยากรป่า
- ทรัพยากรธรณี
- ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- ความหลากหลายทางชีวภาพ

ที่ดินและทรัพยากรดิน: สถานการณ์ปัจจุบัน

- ❑ ที่ดินที่ริมชายฝั่งประสบกับการตกค้างของดินเหนียวและกรวดจากแม่น้ำและมหาสมุทร
- ❑ ในพื้นที่ใกล้ชายฝั่งทะเล เป็นดินขุดทำขี้เถ้า และดินขุดสมุทรสงคราม ซึ่งทำการเกษตรไม่ได้เนื่องจากดินเค็ม จึงอนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่ป่าชายเลน
- ❑ พื้นที่ที่เดิมเป็นทะเลสาบเก่าจะจะมีดินที่อุดมสมบูรณ์เป็นดินขุดกรุงเทพฯ ซึ่งเหมาะสมในการปลูกข้าวและทำการเกษตร
- ❑ พื้นที่ใกล้บ้านแก้มบัวเป็นดินขุดธนบุรี ซึ่งใช้ในการเพาะปลูกพืชและทำสวนผลไม้
- ❑ พื้นที่ที่เดิมเป็นชายฝั่งทะเลเป็นดินขุดตำบลบางพลี ซึ่งเหมาะสำหรับการปลูกพืชและผลไม้

การใช้ที่ดินในปัจจุบันของจังหวัดสมุทรสงคราม

การใช้ที่ดินปัจจุบันจากภาพถ่ายดาวเทียม Spot 5 (มีนาคม 2550)

การ ใช้งาน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ
เมือง, การค้าและบริการ	11.79	2.84
หมู่บ้าน	8.22	1.98
นาข้าว	1.45	0.35
การเพาะปลูกผสม	213.94	51.48
การปลูกข้าวโดยไม่มีระดับ	5.45	1.31
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	107.64	25.90
ป่าชายเลน	26.30	6.33
แหล่งน้ำธรรมชาติ	9.83	2.36
อ่างเก็บน้ำ	0.38	0.09
ทุ่งหญ้า	2.72	0.65
พื้นที่ชุ่มน้ำ	6.02	1.45
นาเกลือ	17.87	4.30
ชายทะเล, หนอง	3.95	0.95
รวม	415.56	100.00

ที่ดินและทรัพยากรดิน: ข้อเสนอแนะ:

- ❑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ-สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ❑ ป้องกันความเค็มของดิน จากการรุกน้ำของน้ำทะเลเข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรม

ที่ดินและทรัพยากรเก็บ

- พัฒนาและกำหนดแผนการที่ดินอย่างเหมาะสม
- รณรงค์ให้เกษตรกรเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี

29

ทรัพยากรสัตว์ป่า: สถานการณ์ปัจจุบัน

- สัตว์ป่าที่พบเห็นได้ทั่วไปหายเลือน เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (สิงห์ เสือ นาก ต่างดาว) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ (กิ้งก่า เต่า) สัตว์น้ำ (หอย ปู ปลา) แมลง (หิ่งห้อย พีเสื้อ) นก (นกกระยาง เหยี่ยว)
- ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ เขตอนุรักษ์พืชสัตว์ป่า หรือเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบัญชีใน พ.ร.บ.ป่าไม้

30

สัตว์ป่า

31

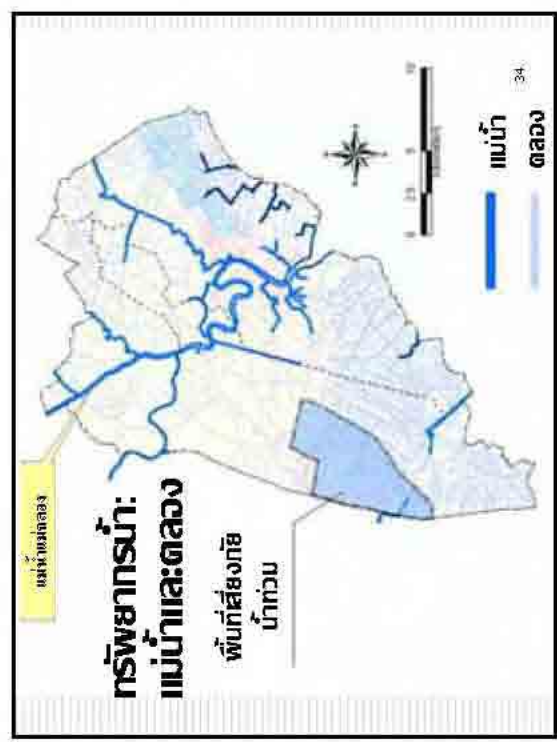
ทรัพยากรสัตว์ป่า

2. ประเด็นปัญหา
 - สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหายเลือน สัตว์เลี้ยง เช่น ไก่ กุ้ง ปลา ของชาวบ้าน
 - สิ่งก่อสร้างความเสียหายจากชาวบ้านละเมิดกฎหมาย
3. มาตรการแก้ไข
 - ให้ความรู้แก่ชาวบ้านเรื่องความสำคัญของสัตว์ป่า
 - อนุรักษ์หรือฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์ป่า โดยเฉพาะสัตว์ป่าหายาก
 - ปกป้องพื้นที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า โดยการกำหนดเขตอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเชิงพื้นที่
 - สนับสนุนและช่วยเหลือเกษตรกรที่ปลูกไม้ที่มีประโยชน์สูง
 - สนับสนุนการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่มีถิ่นอาศัยอยู่ใกล้พื้นที่อนุรักษ์

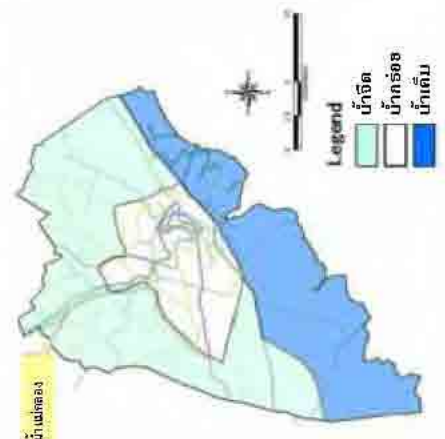
32

ทรัพยากรน้ำ: สถานการณ์ปัจจุบัน

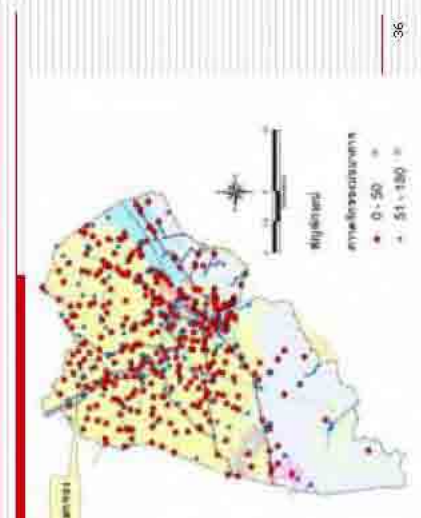
- มีแม่น้ำแม่กลองซึ่งเป็นแม่น้ำที่ไหลเข้าสู่พื้นที่ฝั่งตะวันตกไหลผ่าน มีความยาว 140 กม. ต้นน้ำอยู่ที่ อ.ตาก และไหลรวมเป็นแม่น้ำแม่กลอง ที่ อ.กาญจนบุรี พาน อ.ราชบุรี ก่อนไหลลงสู่อ่าวไทยที่ อ.สมุทรสงคราม
- มีคลองธรรมชาติและคลองขุดเชื่อมต่อกันเป็นเครือข่ายครอบคลุมทั้งจังหวัด ประมาณ 300 สาย โดยชาวบ้านได้คลองเหล่านี้เพื่อการเกษตร หรือการสัญจรทางน้ำ
- น้ำบาดาลที่พบส่วนใหญ่เป็นน้ำจืด แต่ในระยะ 3 กม. จากชายฝั่งพบว่าน้ำมีความเค็ม และกร่อยในบางพื้นที่

สภาพน้ำบาดาล: เดิม กร่อย และจืด

ที่ตั้งบ่อน้ำบาดาลและตอมัก

ทรัพยากรน้ำ

ประเด็นปัญหา

- ❑ เขตน้ำทะเลและน้ำจืดมีการขยายวงกว้างขึ้น
- ❑ ปัญหาการขาดแคลนน้ำที่เกษตรกรรม และน้ำจืดสำหรับพื้นที่เพาะเลี้ยงหอย
- ❑ น้ำจืดลดลงอยู่ประมาณ 300 สาย แต่ไม่สามารถใช้ได้เพื่อการคมนาคมทางน้ำได้ เพราะส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเงินอุดหนุนการเก็บ
- ❑ ขุดลอกทางน้ำอย่างสม่ำเสมอ

37

ทรัพยากรธรณี

1. สถานการณ์ปัจจุบัน
 - ❑ ไม่มีทรัพยากรธรณีในจังหวัด

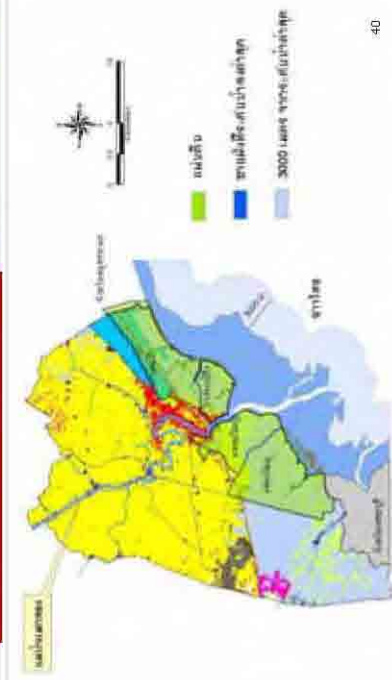
38

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง: สถานการณ์ปัจจุบัน

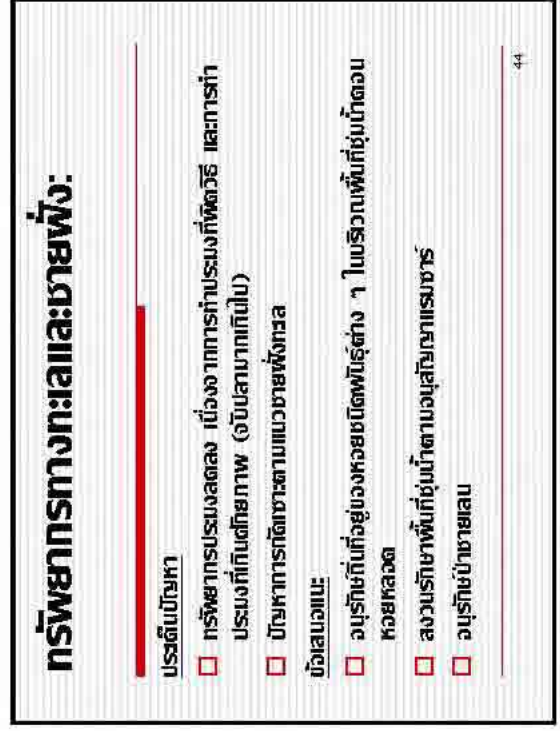
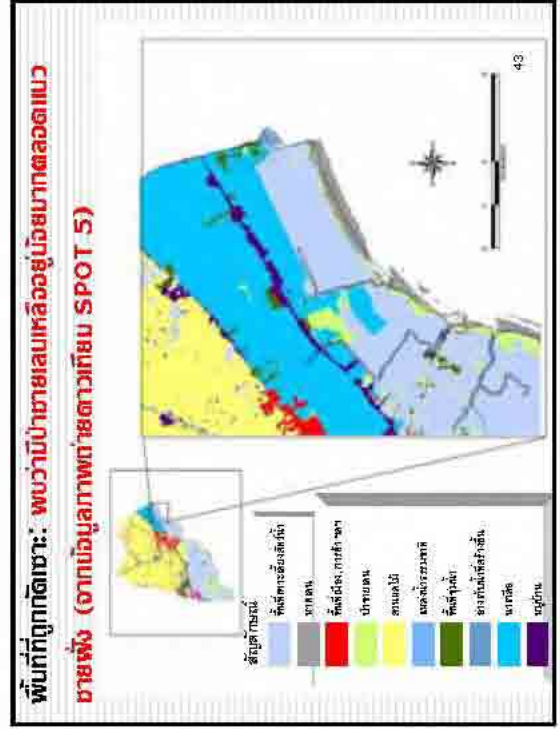
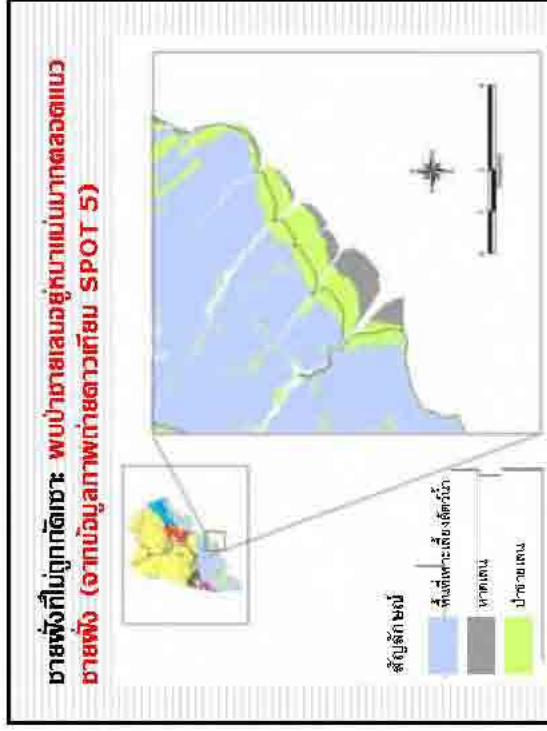
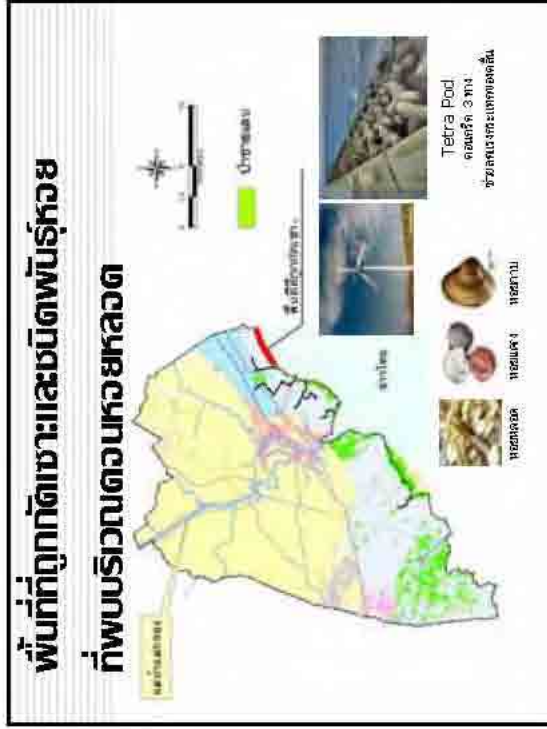
- ❑ พื้นที่ชุ่มน้ำตอมหอยหลอด จัดเป็นพื้นที่ที่คุ้มครองตามอนุสัญญาแรมซาร์ ต่อมจากแม่น้ำแม่กลองถูกพัฒนากรรมกับกลายเป็นดินเลนแข็งเป็นท้องน้ำของหอยหลายชนิด
- ❑ โดยเฉพาะหอยหลอดที่มีมากในพื้นที่ จึงมีกิจกรรมเชิงนิเวศกลายเป็นของฟาก
- ❑ แนวชายฝั่งของอ่าวไทย ทั้งที่ไม่มีทรัพยากรชายฝั่งประเภทอื่น เช่น ปะการัง
- ❑ ในช่วงปี 2527-2532 พื้นที่ป่าชายเลนจำนวนมากได้ถูกทำลายเพราะการทำนาเกลือ แต่เนื่องจากปี 2534 ได้มีการสงวนพื้นที่ชุ่มน้ำพิเศษ-ปลูกป่าชายเลนทดแทนอย่างต่อเนื่อง

39

พื้นที่ชุ่มน้ำตอมหอยหลอดที่ขึ้นทะเบียนภายใต้ อนุสัญญาแรมซาร์ (RAMSAR)

40

ทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง: มาตรการแก้ไข

- ❑ วิจัยและพัฒนาวิธีการบำบัดมลพิษ เพื่อป้องกันกับประมงที่เกินศักยภาพ
- ❑ เพิ่มคุณภาพชายเลน และสัตว์ลงทะเล 3 ทาง ด้วยโครงการรณรงค์ของสสส ซึ่งขึ้น
สาเหตุของภารกิจศึกษาชายฝั่ง
- ❑ ศึกษาหลักการศึกษายชายฝั่ง
- ❑ ประสานแผนอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำกรมชอาร์
- ❑ เปิดโอกาสให้คนชุมชนต้นแบบเห็นกันที่หมู่บ้าน เช่น จัดการแข่งขันกีฬาประจำปี โดยให้คนเล่น
เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น "Gatalympics" ที่จัดขึ้นในเมืองตาขีมา ประเทศญี่ปุ่น

45

Gatalympic ในเมืองตาขีมา, ญี่ปุ่น

46

ความหลากหลายทางชีวภาพ: สัตว์ใน จ.สมุทรสงคราม ที่ใกล้สูญพันธุ์

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อสามัญ	ชื่อไทย	สถานที่ยพบ	ภาพถ่าย
Aqua heliaca	Imperial Eagle	นกอินทรีหัวโพดำขาว		
Pelecanus philippensis	Spot-billed Pelican	นกกระทุง		
Himantura chaophraya	Giant stingray	กระเบนหนามโตยักษ์		

47

ความหลากหลายทางชีวภาพ

ภารกิจ

- ❑ สวมปีวี่ซึ่งสิ่งแวดล้อมนับเป็นที่ตั้งอยู่อาศัยแก่แหล่งขยายพันธุ์ของสัตว์ป่า และต้นตอของความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรการ

- ❑ จัดทำแผนเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ❑ สนองมติให้ความรู้แก่ชาวบ้านที่เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ
- ❑ เพาะรังไข่และควบคุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
- ❑ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีการมีส่วนร่วมของประชาชน

สังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับ

การดำเนินชีวิต

- ระบบประปา
- คุณภาพน้ำ
- ขยะมูลฝอย
- คุณภาพอากาศ
- เสี่ยงและเวลานานสัมพันธ์
- ของเสียอันตรายและขยะพิษ
- สิ่งแวดล้อมเมือง
- สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
- สภาวะโลกร้อน

49

ระบบประปา

สถานการณ์ปัจจุบัน

- การบริการน้ำประปาครอบคลุม 69% ของพื้นที่เขต อบท. ยกเว้น 31% ของพื้นที่น้ำประปาได้เพียงบางส่วน
- 92% ของบ้านเรือน ได้รับบริการน้ำประปาทั่วบ้านทั่วถึง ที่เป็นทั้งตรงสูบน้ำดื่ม, ก่อประปาร่วม/ก่อบริการ: (ในจำนวนนี้ 38% ใช้ก่อบริการร่วม/ก่อบริการ)

ประเด็นปัญหา

- การให้บริการน้ำประปา ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด
- ยังมีข้อจำกัดคุณภาพของน้ำประปาหมู่บ้าน

มาตรการ

- ตรวจสอบคุณภาพของน้ำประปาหมู่บ้านเป็นประจำ
- ปรับปรุงระบบประปา การดำเนินงาน และการบำรุงรักษา

ที่มาข้อมูล: DP-LA-SKP 50

ตำแหน่งที่ตั้งของ

- โรงพยาบาล
- โรงเรียน
- ท่าเรือ
- ท่าอากาศยาน
- ท่าเรือขนส่งสินค้า

ที่มาข้อมูล: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

คุณภาพน้ำ: น้ำเสีย

สถานการณ์ปัจจุบัน

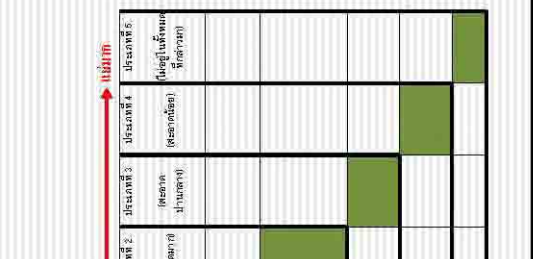
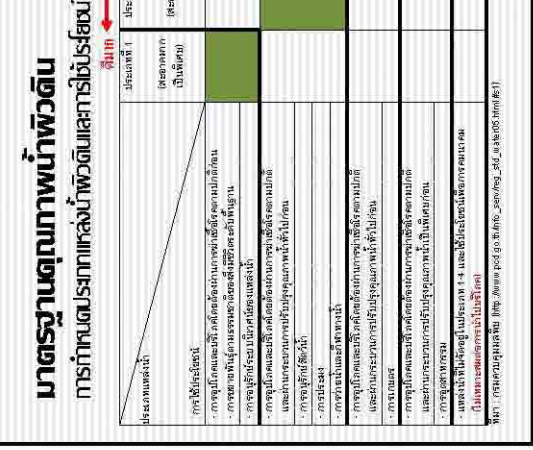
- 94% ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (33 แห่ง) ยังไม่มีระบบรวบรวมน้ำเสีย
- มีเพียง กต.กรรตงจา ที่มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขนาดเล็กลำธารการเทไป
- จัดทำแผนการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียในภาพรวมของจังหวัด
- สนับสนุนการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

ที่มาข้อมูล: DP-LA-SKP 52

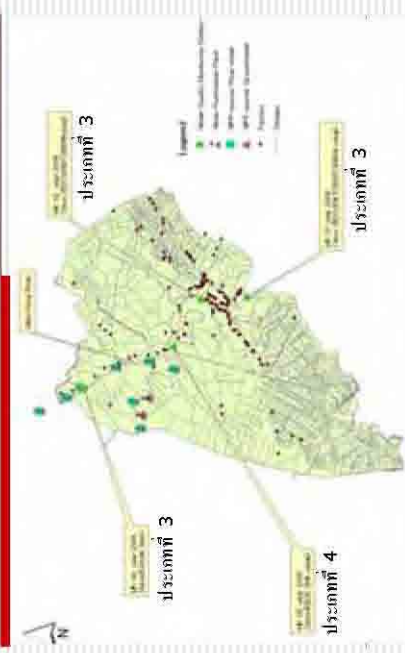
มลพิษทางน้ำ:
สถานการณ์ปัจจุบัน

- จากการสำนึกภาพชน วกท. 36 แห่ง พบว่า วกท. 15 แห่ง มีความเห็นว่า ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็น ปัญหาที่ยากที่สุด โดย 5 แห่ง ก็เห็นว่าเสพยาทางน้ำ เป็น ปัญหาที่ยากแรง (บ้างเสียจากอุตสาหกรรม, บ้างเรือน, การเกษตร, ประมง และปศุสัตว์) นอกจากนี้ วกท. ยังได้ ความสำคัญกับปัญหาน้ำดื่มสะอาดมากที่สุด
- การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำพื้นที่เกษตรกรรม แม่น้ำแต่ละสายและลำห้วยมีมาตรการที่ตรงจุด ซึ่งโดยรวมหลายที่ ที่ผ่านมา จุดคุณภาพน้ำในแม่น้ำแม่กลองในเขตจังหวัด สนุกระดมบริหารจัดการอยู่ในปรมกที่ 3-4

Source of data: OP-UA-SKP 53

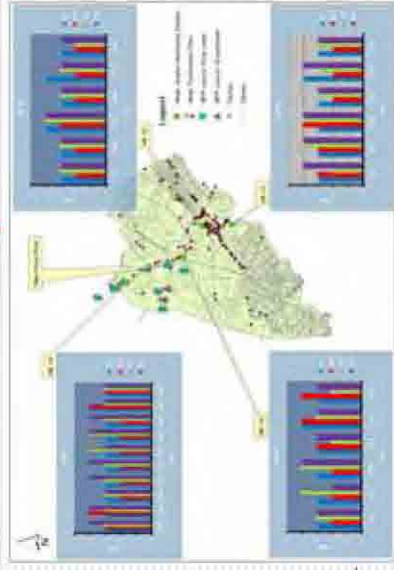
จุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ

คุณภาพน้ำพื้ดิน

สรุปผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำ

57

ผลพียงทางน้ำ: มาตรการแก้ไข

- ❑ ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียที่เน่าอยู่
- ❑ นำข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำมาใช้ประโยชน์ เช่น การ
เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ: เพื่อประโยชน์ในการพิจารณา
คุณภาพน้ำ
- ❑ สร้างความตระหนักที่ประชาชนในการพิจารณาการปล่อย
ทิ้งมลพิษในแม่น้ำลำคลอง

59

ผลพียงทางน้ำ: บั้วเสบอเน:

- ❑ สดปรมาณน้ำเสยจากแหล่งกำเนิด
- ❑ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสยจากคหรัยรือรือที่คหระสม
- ❑ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสยจากโรงงาเบตุสาคหกรรม
จุสาคหกรรมปลา การเกษตรและเบตุสาคห
ที่คหระสม
- ❑ บังงกับการส้าลอบกั้บมลพิษในแหล่งน้ำ

58

บษ:มูลฟ่วย: สกานการณเบยจวบับ

ปริมาณขยะทั้งหมด (ตัน/วัน)	เทศบาล	อบต.
	41.3	75.9
ประชากร (2548)	43,184	151,884
อัตราการทิ้งขยะ (กก./วัน/คน)	0.956	0.5
% ขยะตกค้างเมื่อเทียบกับขยะทั้งหมด	7	19
ปริมาณขยะที่เก็บขนได้ (ตัน/วัน)	38.5	61.5

องค์ประกอบของขยะ: เศษอาหาร 44.1%, พลาสติก 20.3%, กระดาษ 8.5%

ที่มา: แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (ก.พ.ร.) และ สศท. 8

60

บทสรุป: สถานการณ์ปัจจุบัน

- ❑ ไม่เห็นภาพที่ชัดเจนที่ถูกหลักสุขภาพในจังหวัด มีเพียง
สถานีนายขยะ เพื่อไปกำจัดในจังหวัดข้างเคียง
- ❑ ไม่มีการจัดแยกขยะจากบ้านเรือน
- ❑ ไม่มีการแยกขยะแต่ละประเภท
- ❑ การเก็บขยะกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่
ดำเนินการโดยเอกชน
- ❑ ไม่มีศูนย์รีไซเคิลขยะในจังหวัด

61

ที่ตั้งสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของจังหวัดสมุทรสงคราม (อยู่ใน จ.ราชบุรี และ จ.สมุทรสาคร)

62

บทสรุป: ประเด็นปัญหา

- ❑ สถานที่กำจัดขยะที่น้อย (ท.สมุทรสงคราม) ไม่สามารถ
ดำเนินการได้ เนื่องจากประชาชนต่อต้านการเข้าใช้ประโยชน์
- ❑ การเก็บขยะส่วนใหญ่ดำเนินการโดยเอกชน และนำไปกำจัด
นอกเขตจังหวัด (จ.ราชบุรี และ จ.สมุทรสาคร)
- ❑ ยากต่อการควบคุมการดำเนินงานที่นำไปตามหลักสุขภาพ
(จ.ราชบุรี ไร้ธรรมาภิบาล ไม่มีการฟ้อง และไม่มีการบำบัด
น้ำเสียจากขยะ)
- ❑ จากการสัมภาษณ์ อบท. พบว่า ยังคงมีการลักลอบ
ทิ้งขยะมูลฝอยบ้างเป็นครั้งคราว (อบท. 4 แห่ง 11%)

63

บทสรุป: มาตรการแก้ไข

- ❑ กำหนดเป้าหมายตามแผนการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ
 - ❑ อัตราการเกิดขยะในเขตเทศบาล ไม่เกิน 0.8 กก./คน./วัน
 - ❑ ปริมาณขยะซาก้างินเขตเทศบาล ไม่เกิน 5%
 - ❑ ปริมาณขยะซาก้างินเขต กบข. ไม่เกิน 10%
- ❑ ให้ความสำคัญในการลดขยะมูลฝอย จากการสัมภาษณ์ประชาชน
พบว่า 98% ยินดีร่วมมือในการคัดแยกขยะออกเป็น 3 ประเภท
ได้แก่ ขยะย่อยสลายได้, ขยะรีไซเคิล และขยะอื่นๆ
- ❑ จัดทำศูนย์รีไซเคิลขยะมูลฝอยในจังหวัด
- ❑ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับจังหวัดข้างเคียงในขนาด ตัวกรัง
ร่วมบริการกับผู้ร่วมได้ส่วนเสีย เพื่อให้สถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
ในจังหวัด

64

คุณภาพอากาศ: สถานการณ์ปัจจุบัน

- ไม่เสถียรตรวจวัดคุณภาพอากาศประจำชั่วโมง
- แต่มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศ (PM-10 เฉลี่ย 24 ชม.)
บนถนนสายหลัก 2 จุด
- ค่าที่ตรวจวัดได้ทั้ง 2 จุด ไม่เกินค่ามาตรฐาน
- จากการสัมภาษณ์ประชาชน พบว่า
ไม่บ่นเกี่ยวกับคุณภาพอากาศที่รถกลับเหม็น

65

จุดตรวจวัดคุณภาพอากาศ และค่า PM-10 ที่ตรวจวัดได้

66

คุณภาพอากาศ: มาตรการแก้ไข (1)

- มีการตรวจวัดเฉพาะค่า PM-10 จึงไม่ทั่วถ้วน ๆ ใดในการอ้างอิง
- ควรบ่นหรือตรวจวัดคุณภาพอากาศส่วนที่ เพื่อติดตามตรวจสอบ
คุณภาพอากาศของจังหวัด ให้ครอบคลุมทุกตำบลตามมาตรฐาน
สิ่งแวดล้อม (สารประกอบอินทรีย์, ไนโตรเจนไดออกไซด์, ซัลเฟอร์
ไดออกไซด์, ฟุ้ง (PM-10), โอโซน, ตะกั่ว และ VOCs)
- คุณภาพอากาศ ยังไม่เป็นปัญหาที่ร้ายแรงมากนัก
ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรสงคราม

67

คุณภาพอากาศ: มาตรการแก้ไข (2)

- ใช้ "ร่างแผนแม่บทการจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
ในประเทศไทย พ.ศ. 2550-2559" เป็นแนวทางในการ
ดำเนินงาน
- เพิ่มความตระหนักให้กับประชาชน โดยรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับ
เสียงทางอากาศ

68

เสียงและความสัมพันธ์: สถานการณ์ปัจจุบัน

- ไม่มีสถาบันตรวจวัดเสียงและความสัมพันธ์ในจังหวัด
- แต่มีจุดตรวจวัดบนถนนสายหลัก 2 จุด (บริเวณเดียวกับจุดที่ตรวจวัดคุณภาพอากาศ)
- ตำแหน่งที่ตั้งได้ทั้ง 2 จุด ไม่เกินตำบล
- แหล่งกำเนิดเสียงและความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่ได้ร้องขอร้องการขออนุญาต ยานพาหนะ: รถยนต์ หรือการก่อสร้างอาคาร
- จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัญหาเสียงรบกวน เกิดจากเครื่องยนต์ของเรือมาที่ย่านทั้งหมด

69

เสียงและความสัมพันธ์: สถานการณ์ปัจจุบัน

สถานการณ์ปัจจุบัน

เสียง	จำนวนการร้องเรียน	จำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด
2545	0	0
2546	0	2
2547	0	1
2548	0	7
2549	2	16

70

เสียงและความสัมพันธ์: ประเด็นปัญหา

- เสียงดังจากเรือมาที่ย่านทั้งหมด ในเวลากลางคืน

71

เสียงและความสัมพันธ์: มาตรการแก้ไข

- จังหวัดร่วมกับ สภ. และส่วนกลาง กำหนดตำบล กำหนดจุดติดตั้งเครื่องวัดเสียง และแต่ละช่วงเวลา รวมถึงกำหนดมาตรการป้องกันที่เหมาะสม
- ส่งเสริมให้เรือชนทั้งห้องใช้เครื่องยนต์ที่มีเสียงเบา โดยทำการสนับสนุนงบประมาณตามเหมาะสม
- ใช้ 11 ร้องเรียนเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพอากาศและเสียง ในประเทศไทย พ.ศ. 2550-2559” เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

72

บ่งชี้ภัยอันตรายและระยะพืช

สถานการณ์ปัจจุบัน

- ไม่มีสถานที่ทิ้ง รวบรวม แลระบบบำบัดของเสียอันตรายจากบ้านเรือน (ถ่านไฟฉาย, หลอดฟลูออโรไฮเดรเจน) ที่เหมาะสม
- ไม่มีสถานที่กำจัดขยะติดเชื้อโงจิวคัตสมุทราธรรม
- จากการสัมภาษณ์ประชาชน พบว่ามีความกังวลไปในการทิ้งขยะติดเชื้อร่วมกับขยะทั่วไป
- แหล่งกำเนิดของเสียอันตรายที่สำคัญคือ ตู้ซ่องรถตู้ซึ่งคาดว่าประมาณ 50% ของของเสียอันตรายทั้งหมด (รายงานของ สสภ. 8)

73

บ่งชี้ภัยอันตรายและระยะพืช

สถานการณ์ปัจจุบัน

- การคำนวณปริมาณขยะติดเชื้อของจังหวัดในปี 2548

โรงพยาบาล	อัตราการเกิดของเสีย	หน่วย	ปริมาณรวม
โรงพยาบาล	0.26 กก./เตียง/วัน	540 เตียง	140 กก./วัน
สถานีอนามัย	0.28 กก./แห่ง/วัน	50 แห่ง	14 กก./วัน
รวม			154 กก./วัน

หมายเหตุ: อัตราการเกิดของเสีย อ้างอิงจาก สสภ. 8

74

บ่งชี้ภัยอันตรายและระยะพืช

สถานการณ์ปัจจุบัน

- ไม่มีสถานที่ทิ้ง รวบรวม แลระบบบำบัดของเสียอันตรายจากบ้านเรือน (ถ่านไฟฉาย, หลอดฟลูออโรไฮเดรเจน) ที่เหมาะสม
- ไม่มีสถานที่กำจัดขยะติดเชื้อโงจิวคัตสมุทราธรรม
- จากการสัมภาษณ์ประชาชน พบว่ามีความกังวลไปในการทิ้งขยะติดเชื้อร่วมกับขยะทั่วไป
- แหล่งกำเนิดของเสียอันตรายที่สำคัญคือ ตู้ซ่องรถตู้ซึ่งคาดว่าประมาณ 50% ของของเสียอันตรายทั้งหมด (รายงานของ สสภ. 8)

73

บ่งชี้ภัยอันตรายและระยะพืช

สถานการณ์ปัจจุบัน

- การคำนวณปริมาณขยะติดเชื้อของจังหวัดในปี 2548

โรงพยาบาล	อัตราการเกิดของเสีย	หน่วย	ปริมาณรวม
โรงพยาบาล	0.26 กก./เตียง/วัน	540 เตียง	140 กก./วัน
สถานีอนามัย	0.28 กก./แห่ง/วัน	50 แห่ง	14 กก./วัน
รวม			154 กก./วัน

หมายเหตุ: อัตราการเกิดของเสีย อ้างอิงจาก สสภ. 8

74

ตำแหน่งที่ตั้ง โรงพยาบาลและ สถานีอนามัย

75

บ่งชี้ภัยอันตรายและระยะพืช: สถานการณ์ปัจจุบัน

- จากข้อมูล ปี 2549 ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าปี
โรงงานทั้งสิ้น 319 โรงงาน
- ผลการติดตามปริมาณของเสียอุตสาหกรรม ปีตั้งปี

อันดับ	ชื่อโรงงาน	ปีตั้งปี อุตสาหกรรม มีผลรวม	ปีตั้งปี อุตสาหกรรม มีผลรวม	รวม
1	เมือง	35.0	2.2	37.2
2	บางขัน	5.0	0.1	5.1
3	วังหิน	20.8	1.0	21.8
ปริมาณทั้งหมด		60.8	3.3	64.1
อัตราใช้เชื้อ (%)		86.5	33.3	-
ปริมาณที่นำไปบำบัดเสียจัด		52.6	1.1	53.7
รวม		8.2	2.2	10.4

หมายเหตุ: ปีตั้งปีอุตสาหกรรม มีผลรวม หมายถึง "โรงงานอุตสาหกรรมที่มีผลรวมอุตสาหกรรม
ในมณฑลทั้งหมด" (IEA-2549)

76